

พัฒนาการทางการเมืองสะท้อนมรดกทางการบริหารตามแบบจักรวรรดิรัสเซียและอดีตสหภาพโซเวียตซึ่งเคยปกครองยูเครนมาแต่เก่าก่อนและมีความไม่ลงรอยกันระหว่างประธานาธิบดีกับนายกรัฐมนตรีมาโดยตลอด ถึงแม้ว่าภายหลังการปฏิวัติสีส้มจะมีความพยายามปฏิรูปให้เป็นประชาธิปไตย แต่ยูเครนยังมีรูปแบบการปกครองแบบกึ่งอำนาจนิยม

ABSTRACT

Ukraine after the collapse of the Soviet Union; Democratic recession under the dual executives

Natthanan Kunnamas

The research article aims to explain and give a proper analysis to the political developments of Ukraine after the separation from the Soviet Union in 1991. The nation-building process of Ukraine has caught up in between two paths, the 'Return to Europe' and the Sovietphile/nostalgic. At the beginning, the former seemed to dominate the democratization process in the country with the 'Grand Compromise' policy of the former Communist leader Leonid Kravchuk. However, after the rise of democratically-elected Leonid Kuchma in 1994, Ukraine has returned to the Soviet path, imbued with the ultimate power of the President over the Prime Minister and the forceful involvements of the oligarchs for over a decade. The post- 2004 Orange Revolution, with the people's movement against election result which favored Viktor Yanukovich, Kuchma's political descendant, was a brief period of liberal and democratic advancement in Ukraine. Still the clashes between President Viktor Yushenko and Prime Minister Yulia Tymoshenko and later Prime Minister Yanukovich reaffirmed the problems of dual executive in Ukraine. At the present time, the return of Kuchma/Yanukovich clan from the 2010 election together with the incarceration of Yulia Tymoshenko subsequently revealed that the road towards democracy in Ukraine remains far from conclusion.

พัฒนาการด้านการเมืองของยูเครนภายหลังการล่มสลาย
ของสหภาพโซเวียต ความชะงักงันของประชาธิปไตย
ภายใต้ระบบการบริหารคู่¹

ดร. ณัฐนันท์ คุณมาศ²

พัฒนาการด้านการเมืองหลังการล่มสลายของสหภาพโซเวียต

ในทางการเมือง ยูเครนได้แยกตัวออกจากสหภาพโซเวียตในฐานะรัฐอธิปไตยตั้งแต่เดือนธันวาคม 1991 ภายหลังจากได้ประกาศยกเลิกสัญญาในการรวมตัวกับโซเวียตที่ทำไว้ตั้งแต่ปี 1922 และมีการรับรองการแยกตัวอย่างเป็นทางการในวันที่ 24 สิงหาคม 1991 และในเวลาต่อมารัสเซียได้ให้การรับรองการแยกตัวออกเป็นอิสระของยูเครน ภายใต้สนธิสัญญา Basic Principle Relations between Russia and Ukraine ในปี 1997 การแยกตัวนั้นมาจากเหตุการณ์สำคัญได้แก่ การประกาศนโยบาย Glasnost-Perestroika ของ Michail Gorbachev ที่ทำให้เกิดการตื่นตัวทางสังคมในหมู่ชาตินิยมชาวยูเครนหรือกลุ่มที่เรียกว่า Rukh อีกเหตุการณ์หนึ่ง คือ การเกิดอุบัติเหตุในเตาปฏิกรณ์ของโรงงานไฟฟ้านิวเคลียร์ที่ Chernobyl ทำให้เกิดการต่อต้านโซเวียตมากยิ่งขึ้น เพราะโครงการของโซเวียตส่งผลกระทบต่อทางสังคมและสุขภาพต่อชาวยูเครนจำนวนไม่ต่ำกว่า 800,000 คน ที่ได้รับสารกัมมันตรังสี

¹ บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของงานวิจัยเรื่อง “สาธารณรัฐยูเครนกับตัวแบบ CAGE: การวิเคราะห์เศรษฐกิจการเมืองระหว่างประเทศเพื่อการเปิดตลาดใหม่ของไทย” คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

² อาจารย์ประจำภาควิชาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

การแยกตัวออกมานั้น ยูเครนมีความเต็มใจที่จะแบกรับผลกระทบทางสังคม ในการปฏิรูปไปสู่เศรษฐกิจในระบบตลาดและการเมืองประชาธิปไตย โดยเป้าหมายที่สำคัญที่สุด คือ การสร้างชาติของตนเนื่องจากเคยสูญเสียอำนาจในการปกครองตนเองให้แก่กองทัพแดงของโซเวียตในอดีต โดยในการทำประจําติของการแยกตัวจากสหภาพโซเวียตนั้น ร้อยละ 90 ของประชาชนชาวยูเครนต้องการให้ประเทศเป็นอิสระจากโซเวียต³ นอกจากนี้สิ่งที่ประชาชนชาวยูเครนเน้นให้เห็นความสำคัญ คือ อัตลักษณ์ของชาติ ที่มีความต้องการสันติภาพ และถือเป็นเกียรติภูมิของประเทศ

ในปี 1990 ยูเครนได้มีการเลือกตั้งอย่างเป็นทางการครั้งแรก และแม้ว่าผู้นำอย่าง Leonid Kravchuk ซึ่งเคยเป็นอดีตนายกรัฐมนตรีของพรรคคอมมิวนิสต์ จะได้รับคะแนนเสียงอย่างท่วมท้นถึงร้อยละ 61.6 ของผู้ลงคะแนนเสียง⁴ แต่อุดมการณ์ซ้ายสุดโต่งได้หมดไป อีกทั้งมีการเกิดขึ้นของกลุ่มชาตินิยม หรือ Rukh และ Ukraine Republican Party ในรูปแบบ Democratic Bloc ที่มีบทบาทในการเมืองยูเครนและการจัดตั้งสภานิติบัญญัติ (The Supreme Rada) เพียงสภาเดียวเป็นครั้งแรก ประธานาธิบดี Kravchuk ได้เปลี่ยนอุดมการณ์ทางการเมืองมาสู่ความเป็นชาตินิยมมากขึ้น โดยมีนโยบายที่เรียกว่า 'Grand Compromise' เพื่อความปรองดองระหว่างกลุ่มชาตินิยมและพรรคคอมมิวนิสต์ ซึ่งเป็นการตอบรับต่อมติมหาชนในประเทศได้เป็นอย่างดี

กระบวนการสร้างชาติที่สำคัญในช่วงแรก คือการจัดตั้งกระทรวงกลาโหม เพื่อแสดงความเป็นอิสระของยูเครนจากโซเวียต โดยเข้าไปยึดครองยุทธโธปกรณ์ของโซเวียตที่อยู่ในประเทศ และการควบคุมอาวุธยุทธโธปกรณ์ของกองทัพเรือในเมือง Sevastopol ที่สามารถครอบครองได้ถึงร้อยละ 30 ของจำนวนทั้งหมด อีกทั้งกระบวนการสร้างชาติมาจากกลุ่มของตัวแทนแรงงานในเมืองถ่านหิน

³ Anders Åslund. 2009. *How Ukraine became a market economy and democracy*. Washington DC, Peterson Institute for International Economics, p. 1.

⁴ Anders Åslund, 2009, p. 33.

พัฒนาการด้านการเมืองของยูเครนภายหลังการล่มสลายของสหภาพโซเวียต
ความขัดแย้งของประชาธิปไตยภายใต้ระบบการบริหารคู่

ซึ่งเป็นอุตสาหกรรมหลักของรัฐ นำโดย Yukhym Zviahilsky และกลุ่มของ
ตัวแทนแรงงานในอุตสาหกรรมทหารนำโดย Leonid Kuchma ผู้นำทั้งสองกลุ่ม
มีบทบาทสำคัญในการเสนอการปฏิรูปทางเศรษฐกิจเพื่อแก้ไขปัญหาวิกฤต
เศรษฐกิจในช่วง 4 ปีแรกของการบริหารงานภายใต้ Kravchuk

พัฒนาการทางการเมืองในช่วงต่อมา คือ การก้าวเข้ามามีอำนาจของ
Leonid Kuchma โดยการดำรงตำแหน่งประธานาธิบดีในช่วงระยะเวลากว่า
10 ปีตั้งแต่ปี 1994-2004 Kuchma ได้รับการเลือกตั้งเข้ามาถึงร้อยละ 52 ของ
จำนวนผู้ลงคะแนนเสียงซึ่งมาจากผู้ที่เอนเอียงทางรัสเซีย แทนที่กลุ่มชาตินิยมเดิม
ควบคู่ไปกับการเข้ามามีอำนาจในสภาของกลุ่มนักธุรกิจที่ครอบครองที่นั่งในสภา
ถึงร้อยละ 20⁵ อันเป็นการก้าวเข้าสู่อำนาจโดยการชูนโยบายของการสร้างชาติ
และการปฏิรูปทางเศรษฐกิจ ความสำเร็จทางการเมืองของผู้นำเผด็จการอย่าง
Kuchma ขึ้นถึงจุดสูงสุดในปี 1996 ที่สามารถผลักดันรัฐธรรมนูญใหม่และ
การสร้างอำนาจแก่ประธานาธิบดีในการยับยั้งกฎหมายทางเศรษฐกิจและ
ร่างกฎหมาย รวมทั้งปรากฏการณ์ที่สำคัญของการเติบโตของกลุ่มชนชั้นนำ
(Oligarch) ที่มีความมั่งคั่งและมีเส้นสายทางการเมือง

กลุ่มชนชั้นนำที่มีความใกล้ชิดกับประธานาธิบดี Kuchma นอกเหนือ
จากฐานเสียงดั้งเดิมในอุตสาหกรรมทหาร คือ กลุ่มของนักธุรกิจทางด้านพลังงาน
และกลุ่มธุรกิจทางการเงิน ซึ่งเติบโตมาจากธุรกิจทางด้านโครงสร้างพื้นฐานของ
รัฐ บุคคลเหล่านี้มีการศึกษาสูงและสามารถบริหารกิจการขนาดใหญ่ของยูเครน
ตั้งแต่สมัยอยู่ภายใต้สหภาพโซเวียตและมีความใกล้ชิดกับสหภาพโซเวียต
ในช่วงที่มีการเปลี่ยนผ่านทางด้านเศรษฐกิจการเมือง ยังเป็นการทำกำไรสูงสุดให้
แก่กลุ่มนี้จากการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานของรัฐ พร้อมไปกับการสร้างฐานอำนาจ
ทางการเมืองของกลุ่มผูกขาดทางเศรษฐกิจ ทำให้รูปแบบการเมืองยูเครนภายใต้
Kuchma มีลักษณะเป็นการเมืองแบบชนชั้นนำภายใต้ชื่อกลุ่ม United Ukraine

---

⁵ Anders Åslund, 2009, p. 65.

นโยบายต่างประเทศในสมัย Kuchma ได้อ้างว่าให้ความสำคัญต่อรัสเซียและโลกตะวันตกไปพร้อมกันหรือเรียกว่า ‘Multivector Policy’ อย่างไรก็ตาม Kuchma ให้ความสำคัญต่อความร่วมมือของกลุ่มเครือรัฐเอกราช หรือ CIS ที่ยังแสดงให้เห็นถึงอิทธิพลของรัสเซีย ในฐานะอดีตผู้นำของสหภาพโซเวียตในภูมิภาคนี้ โดยความสัมพันธ์ของยูเครนกับรัสเซียในสมัย Boris Yeltsin เป็นช่วงเวลาของความร่วมมือและการเคารพอธิปไตยที่ชัดเจนและมีความตกลงดังที่กล่าวไปข้างต้น ในขณะที่เดียวกันยูเครนมีนโยบายในเรื่องของการปลดอาวุธนิวเคลียร์ (Denuclearization) ด้วย หรืออีกนัยหนึ่งคือการยอมอยู่ภายใต้กรอบข้อตกลงที่ริเริ่มโดยสหรัฐอเมริกา และได้มีการลงนามในสนธิสัญญาสำคัญๆ อาทิ สนธิสัญญาลดอาวุธ (Strategic Arms Reduction Treaty—START) ข้อตกลงว่าด้วยขีปนาวุธพิสัยไกลข้ามทวีป (Intercontinental Ballistic Missile—ICBM) และสนธิสัญญาการไม่แพร่กระจายอาวุธนิวเคลียร์ (Non-Proliferation Treaty—NPT)

ในช่วงปี 2000 บทบาทของนักการเมืองรุ่นใหม่อย่าง Viktor Yushchenko และ Yuliya Tymoshenko ซึ่งมีอุดมการณ์ทางการเมืองลักษณะกลาง-ขวา เริ่มเป็นที่จับตามอง Yushchenko เคยทำงานอยู่ธนาคารกลางของยูเครน และเคยดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีและมีส่วนร่วมในการปฏิรูปเศรษฐกิจ ในช่วงเวลาของ Kuchma ส่วน Tymoshenko ซึ่งเป็นนักการเมืองหญิง เคยดำรงตำแหน่งรองนายกรัฐมนตรีกำกับดูแลกิจการพลังงาน ซึ่งคาบอานาจกับชนชั้นนำในธุรกิจพลังงาน การก้าวขึ้นมาของกลุ่มการเมืองรุ่นใหม่นั้น เกิดจากความสามารถของบุคคลเหล่านี้ในนโยบายการปฏิรูปเศรษฐกิจ ประกอบกับการเสื่อมศรัทธาของประชาชนต่อ Kuchma ในกรณีที่ถูกกล่าวหาว่ามีส่วนเกี่ยวพันในคดีฆาตกรรม Heorhiy Gongadze ซึ่งเป็นนักหนังสือพิมพ์ที่ทำการวิพากษ์วิจารณ์รัฐบาล ความนิยมของประชาชนในตัว Yushchenko และ Tymoshenko ประกอบกับการเสียผลประโยชน์ของกลุ่มชนชั้นนำของ Kuchma จากนโยบายการปฏิรูปที่ก่อให้เกิดการแข่งขันและลดการผูกขาดทางเศรษฐกิจของกลุ่มชนชั้นนำ ทำให้กลุ่มประธานาธิบดีและ United Ukraine ดำเนินการปลดทั้ง Yushchenko และ Tymoshenko ออกจากการบริหารงานในปี 2001

พัฒนาการด้านการเมืองของยูเครนภายหลังการล่มสลายของสหภาพโซเวียต
ความชะงักงันของประชาธิปไตยภายใต้ระบบการบริหารคู่

ภายหลังลงจากตำแหน่งทางการเมือง Yushchenko ได้เคลื่อนไหวทางการเมืองโดยมีการจัดตั้ง Our Ukraine Bloc ซึ่งเป็นกลุ่มการเมืองที่มีอุดมการณ์กลาง-ขวา มีฐานเสียงสนับสนุนจากกลุ่ม Rukh และผู้สนับสนุนอิสระของ Yushchenko โดยได้มุ่งเน้นไปที่ค่านิยมสากล อย่างเช่น ความโปร่งใสของฝ่ายบริหารงานและเศรษฐกิจแบบตลาดเสรี รวมทั้งการหาฐานเสียงสนับสนุนจากนักธุรกิจที่มีผลประโยชน์ที่ขัดแย้งกับกลุ่ม United Ukraine ของ Kuchma ซึ่งการรวมกลุ่มพรรคการเมืองขนาดเล็ก 7-8 พรรค โดย Yushchenko เป็นการปูทางในการลด ‘มุ้ง’ (Fraction) ทางการเมืองในระยะแรก ในขณะที่เดียวกันกลุ่มของ Tymoshenko ก็ได้มีการสร้างพันธมิตรทางการเมือง ชื่อว่า Bloc of Yulia Tymoshenko หรือ ByUT ซึ่งประกอบด้วยพรรคการเมืองหลายพรรค⁶ ที่มีฐานเสียงในภูมิภาคตะวันออกของประเทศ และให้การสนับสนุน Tymoshenko โดยในการเลือกตั้งสภานิติบัญญัติในปี 2002 นั้น กลุ่ม ByUT ได้ที่นั่งในสภาถึง 2 ใน 3 ในหมู่ผู้แทนจากแคว้นธุรกิจ⁷ และเป็นกลุ่มที่มีบทบาทสำคัญในสภา ความสำเร็จของ Yushchenko และ Tymoshenko เป็นการท้าทายทางการเมือง ที่ทำให้ฝ่าย Kuchma ต้องมีการเคลื่อนไหวโดยการแต่งตั้ง Viktor Yanukovych เข้ามาดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี ในฐานะที่เป็นหนึ่งในสมาชิกของกลุ่มชนชั้นนำของ Kuchma ที่มีคะแนนนิยมในสภา และได้รับการวางตัวให้สืบทอดอำนาจจาก Kuchma

ในช่วงปี 2002-2004 นั้น การเมืองภายในของยูเครนได้ถูกแทรกแซงจากรัสเซีย ภายหลังจากการเปลี่ยนแปลงผู้นำรัสเซียจาก Boris Yeltsin มาสู่ Vladimir Putin เพราะรัสเซียภายใต้ Putin มองยูเครนเป็นส่วนหนึ่งของรัสเซีย เริ่มจากในปี 2003 รัสเซียได้ใช้บริษัท Gazprom ซึ่งเป็นบริษัททางด้านพลังงานกดดัน

---

⁶ กลุ่มพันธมิตร ByUT ประกอบด้วย 5 พรรคการเมือง ได้แก่ Batkivshyna Party ซึ่งก่อตั้งก่อนหน้าโดย Tymoshenko, Patriotic Party of Ukraine, Ukrainian Conservative Republican Party, Ukrainian Republican Party ‘Sobor’ และ Ukrainian Social Democratic Party.

⁷ Anders Åslund 2009, p.158.

ยูเครน ให้เข้าร่วมกับข้อตกลงทางการค้าที่เรียกว่าเขตเศรษฐกิจร่วมหรือ CES (Common Economic Space) ที่ต้องการสร้างสภาพศุลกากรและสภาพทางการเงินระหว่างประเทศในกลุ่ม CIS เพื่อไม่ให้ยูเครนมุ่งความสนใจไปในความร่วมมือทางเศรษฐกิจของยุโรปตะวันตก อย่างไรก็ตาม ความสัมพันธ์ของยูเครนกับรัสเซียภายใต้ Putin เติบโตด้วยความขัดแย้งภายหลังรัสเซียส่งกองกำลังเข้าไปในบริเวณของ Tuzla ที่อยู่บริเวณช่องแคบ Kerch ทางยูเครนได้ทำการประท้วง

นอกจากนั้นรัสเซียได้ให้การสนับสนุนชนกลุ่มน้อยในบริเวณ Crimea ให้มีการแยกตัวออกจากยูเครน อันเป็นปัญหาในความสัมพันธ์ของทั้งสองประเทศ ซึ่งเป็นดินแดนที่อยู่ภายใต้การปกครองของรัฐบาลยูเครน ตั้งแต่ค.ศ. 1954 แต่มีชาวรัสเซียอาศัยเป็นส่วนใหญ่ตั้งที่กล่าวไปข้างต้น ภายใต้การบริหารพื้นที่ของรัฐบาลยูเครนกลับไม่มีสถาบันที่ใช้ภาษายูเครน และอยู่ภายใต้กระบวนการแทรกแซงทำให้เป็นรัสเซีย (Russification) ซึ่งนำไปสู่ประเด็นที่มีการเรียกร้องเอกราช ของกลุ่มเชื้อชาติรัสเซียเพื่อแยกตัวและสร้างรัฐใหม่⁸ ประเด็นในพื้นที่ไครเมียจึงเป็นประเด็นทางการเมืองมากกว่าปัญหาความขัดแย้งระหว่างชาติพันธุ์รัสเซียและยูเครนในพื้นที่

การปฏิวัติสีส้ม หรือ The Orange Revolution ในปี 2004 เป็นความพยายามในการสร้างประชาธิปไตยครั้งแรกในยูเครน เพราะตลอดระยะเวลาของการสร้างชาติกว่า 15 ปี ในสมัย Kravshuk และ Kuchma การปกครองในยูเครนยังไม่เป็นประชาธิปไตยนัก ถึงแม้จะมีการเลือกตั้งและการจัดตั้งสถาบันทางการเมืองที่สำคัญ การเคลื่อนไหว 'สีส้ม' หมายถึง การต่อต้านโดยปราศจากความรุนแรง โดยการเคลื่อนไหวเกิดขึ้นในช่วงวันที่ 22 พฤศจิกายน - 26 ธันวาคม 2004 เพราะประชาชนเคลือบแคลงผลการนับคะแนนในการเลือกตั้งประธานาธิบดีรอบที่สองในเดือนพฤศจิกายน 2004 ระหว่าง Yushchenko และ Yanukovych ซึ่งชัยชนะเป็นของ Yanukovych ร้อยละ 49.5 ต่อ 46.6 ของ

⁸ Volodymyr Kulyk. 2001. The Politics of Ethnicity in Post-Soviet Ukraine: Beyond Brubaker [pdf online]. <http://ipiend.gov.ua/uploads/docs/Kulyk-JUS-2001.pdf>. (accessed July 20, 2011).

พัฒนาการด้านการเมืองของยูเครนภายหลังการล่มสลายของสหภาพโซเวียต
ความขัดแย้งของประชาชนโดยภายใต้ระบบการบริหารคู่

คะแนน Yuschenko⁹

ประชาชนกว่า 200,000 คน ได้ทำการประท้วงในวันที่ 22 พฤศจิกายน 2004 โดยกลุ่มผู้ประท้วงเชื่อว่ามิใช่เจ้าหน้าที่รัฐกว่า 85,000 คนที่โง่งมเลือกตั้ง¹⁰ กลุ่มที่สำคัญในการเคลื่อนไหวนั้น มาจากกลุ่มกลาง-ขวา คือ คือกลุ่ม Our Ukraine ของ Yushchenko และกลุ่ม BYuT ของ Tymoshenko นอกจากนี้ กลุ่มสื่อมวลชนอย่าง Ukraine Pravda ของ Gongadzevy ที่เชื่อว่าถูกลอบสังหาร โดยการบงการจาก Kuchma ได้ร่วมเคลื่อนไหวเพราะไม่พอใจ Kuchma และ Yanukovych ที่จำกัดเสรีภาพสื่อ และการผูกขาดของสื่อรัฐบาล รัสเซียภายใต้ Putin ก็ได้เข้ามาแทรกแซงการเลือกตั้งครั้งนี้ โดยเชื่อว่าเป็นผู้อยู่เบื้องหลัง ในการวางยาพิษ Yushchenko รวมทั้งให้การสนับสนุน Yanukovych ในการหาเสียงอย่างออกนอกหน้าด้วยการติดสินบนกับชาวยูเครนว่าจะให้เงินสนับสนุนถึง 800 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯแก่รัฐบาลยูเครน หาก Yanukovych ได้รับเลือกตั้ง

การปฏิวัติสีส้มคลี่คลายโดยสันติวิธี ภายหลังศาลฎีกาตัดสินให้มีการเลือกตั้งครั้งใหม่ ซึ่งมีผู้เข้าลงคะแนนถึงร้อยละ 77 ของผู้มีสิทธิเลือกตั้ง โดยชัยชนะตกเป็นของ Yushchenko ด้วยคะแนนร้อยละ 52 ต่อร้อยละ 44 ของ Yanukovych ส่วน Tymoshenko ได้ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีในฐานะเป็นแกนนำสำคัญในการก้าวสู่อำนาจของ Yuschenko และได้การรับรองจากสภาด้วยคะแนนเสียงที่ท่วมท้นถึง 373 เสียง จาก 452 เสียง ภายหลังการปฏิวัติสีส้มมีความพยายามที่จะปฏิรูปรัฐธรรมนูญของยูเครน ให้ลดอำนาจที่มีลักษณะเกือบเบ็ดเสร็จของประธานาธิบดี รวมทั้งส่งเสริมการมีส่วนร่วมจากสื่อและองค์กรภาคเอกชน แต่ปัญหาที่ยังคงพบได้ คือ แม้ว่าจะมีการเพิ่มอำนาจแก่รัฐสภาและนายกรัฐมนตรีแล้ว แต่ยังคงมีปัญหาของการใช้อำนาจยับยั้งจากประธานาธิบดี หรือแม้แต่ในสมัยของ Yuschenko เอง และปัญหาของสภาที่ยังมีบทบาทจำกัด ในการทำหน้าที่ตรวจสอบฝ่ายบริหาร

⁹ Taras Kuzio (ed.). 2009. *Democratic Revolution in Ukraine: From Kuchmagate to Orange Revolution*. London, Routledge.

¹⁰ Anders Åslund 2009, p.191.

ต่อมา ความไม่ลงรอยกันของ Tymoshenko กับสมาชิกในคณะรัฐบาล โดยเฉพาะอย่างยิ่งนโยบายที่มีลักษณะประชานิยมอย่างการคืนกิจการที่ถูกแปรรูปอย่างไม่เป็นธรรมให้แก่เจ้าของเดิม (Reprivatization) ซึ่งเป็นทิศทางที่ตรงกันข้ามกับการเปิดเสรีของ Yuschenko กองทุนการเงินระหว่างประเทศและธนาคารโลก ทำให้ Yuschenko ได้ปลด Tymoshenko ออกจากตำแหน่ง ในเดือนกันยายน 2005 พร้อมกับการแตกขั้วทางการเมืองของกลุ่มที่เคยร่วมเคลื่อนไหวในการปฏิวัติสีส้ม Yuschenko ได้แต่งตั้ง Yuriy Yekhanurov ขึ้นมาเป็นนายกรัฐมนตรีแทน เพื่อแก้ไขภาวะถดถอยทางเศรษฐกิจ และสร้างความสมานฉันท์ แต่ทว่าการเมืองของยูเครนนั้น มีการสลับขั้วทางการเมืองอีกครั้งในเดือนสิงหาคม 2006 โดยคราวนี้กลุ่มในการจัดตั้งรัฐบาลเป็นกลุ่มของ Yanukovych ที่กลับมามีบทบาททางการเมืองอีกครั้ง แต่การบริหารงานไม่ราบรื่นเนื่องจากนโยบายพื้นฐานที่แตกต่างกันโดยเฉพาะในเรื่องของความสัมพันธ์กับรัสเซีย และนโยบายในการประกาศเขตการค้าเสรีกับยุโรป รวมทั้งปัญหาของการให้เงินอุดหนุนในการนำเข้าแก๊สจากรัสเซีย ท้ายที่สุดนำมาสู่การไร้เสถียรภาพของระบบสภาและมีการเลือกตั้งใหม่ภายหลังการยุบสภาในปี 2007 โดยการเลือกตั้งครั้งนี้ถึงแม้ว่าพรรคของ Yanukovych จะได้รับคะแนนเสียงเป็นอันดับหนึ่ง แต่ยังไม่เพียงพอในการจัดตั้งรัฐบาล จึงเป็นโอกาสให้ขั้วทางการเมืองของ Yuschenko และ Tymoshenko จับมือกันอีกครั้งเป็นรัฐบาล พรรคร่วมรัฐบาลได้รับรองให้ Tymoshenko เป็นนายกรัฐมนตรีสมัยที่สอง อย่างไรก็ตาม การเกิดวิกฤติทางเศรษฐกิจในปี 2008 โดยเฉพาะปัญหาเงินเฟ้อและการถดถอยทางเศรษฐกิจ ทำให้ความขัดแย้งระหว่าง Tymoshenko และ Yushchenko ปะทุขึ้นอีกครั้ง โดยเฉพาะปัญหาในเรื่องของความชะงักงันทางด้านการตรากฎหมายที่มีการยับยั้งโดย Yushchenko ซึ่งเป็นการไม่เปิดโอกาสให้รัฐบาลของ Tymoshenko เข้าทำงาน ทำให้คะแนนนิยมของ Yuschenko ตกต่ำเหลือเพียงร้อยละ 4¹¹

---

¹¹ Anders Åslund 2009, p.191.

พัฒนาการทางการเมืองของยูเครนภายหลังการล่มสลายของสหภาพโซเวียต
ความซบถักันของประชาธิปไตยภายใต้ระบบการปกครอง

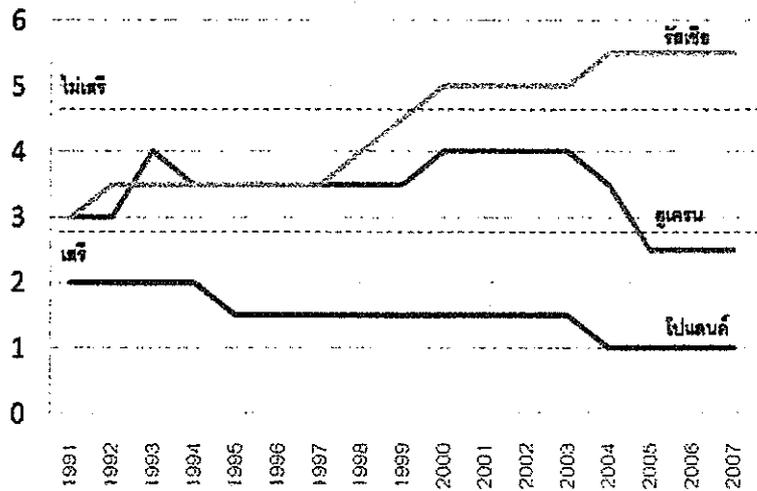
พัฒนาการทางการเมืองของยูเครนภายหลังการปฏิวัติสีส้ม เป็นการเริ่มสร้างประชาธิปไตยในยูเครน โดยเฉพาะความเป็นพหุนิยมและภาคประชาสังคม ได้เริ่มมีส่วนร่วมทางการเมือง จากแผนภูมิ ที่ 1 สิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมืองผ่านเกณฑ์เป็นครั้งแรกในช่วงปี 2005 ภายใต้รัฐบาล Yuschenko เมื่อเทียบกับรัสเซียที่สถานการณ์ต่ำลงทุกขณะในช่วงเวลาเดียวกัน และภาคประชาสังคมมีความเข้มแข็งมากขึ้นจากตารางที่ 1 นอกจากนั้นเสรีภาพของสื่อได้รับการคุ้มครอง โดยเฉพาะในปี 2007 นั้น ไม่พบการเซ็นเซอร์สื่อมวลชนและการกดดันสื่อจากรัฐบาลยูเครน รวมทั้งยูเครนได้รับการจัดลำดับในเรื่องเสรีภาพของสื่อขึ้นมาอยู่ในลำดับที่ 92 จากทั้งหมด 169 ประเทศ¹²

ในเรื่องการแสดงความคิดเห็นสาธารณะ จากการสำรวจตั้งแต่ปี 2009 ชาวยูเครนมีทัศนคติที่ดีขึ้นต่อทิศทางของประเทศในอนาคต กระนั้นก็ตาม ร้อยละ 44 ของพลเมืองยูเครนยังคงเชื่อว่า การเมืองยูเครนเข้าไปสู่สภาวะของการไร้เสถียรภาพและความวุ่นวาย ขณะที่ร้อยละ 21 เชื่อว่ายูเครนกำลังมุ่งสู่เสถียรภาพและความมั่งคั่ง โดยผู้ที่กล่าวถึงความไร้เสถียรภาพทางการเมือง ลดลงจากร้อยละ 76 ในปี 2008 มาสู่อ้อยละ 74 ในปี 2009 นอกจากนั้น คำถามต่อการเปรียบเทียบทางสถานการณ์ทางการเมืองยูเครน ระหว่างการเมืองหลังได้รับเอกราชกับการเมืองในปัจจุบันพบว่า ร้อยละ 41 ของชาวยูเครน เห็นว่าประเทศอยู่ในสถานการณ์ที่แย่กว่าช่วงเวลาที่ได้รับเอกราช ส่วนร้อยละ 21 มองว่าดีขึ้น และร้อยละ 14 มองว่าประเทศอยู่ในสถานะเดิม¹³ โดยมุมมองที่กล่าวว่าประเทศนั้นแย่ลงมีปัจจัยมาจากภาวะถดถอยทางเศรษฐกิจ การคอร์รัปชัน การว่างงาน ผู้นำที่ไร้ประสิทธิภาพและความสัมพันธ์ที่ไม่มั่นคงกับรัสเซีย

¹² Oleksandr Sushko and Olena Prystayko, "Ukraine," in *Nation in Transit* 2008, ed. Jeannette Goehring (Budapest, Freedom House, 2008), p. 599-607.

¹³ International Foundation for Electoral System (IFES), 2010. *Transition and Trepidation: Public Opinion in Ukraine* (Washington D.C.: International Foundation for Electoral System) p.2.

แผนภูมิที่ 1 สิทธิพลเมืองและสิทธิการเมือง (1991-2007)

ที่มา: Constructed from Anders Åslund. 2009. *How Ukraine became a market economy and democracy*. Washington DC, Peterson Institute for International Economics, p. 255.

ในขณะที่การต่างประเทศภายหลังการปฏิวัติสีส้ม นโยบายมุ่งสู่ตะวันตกของยูเครนคือการเข้าเป็นสมาชิกองค์การนาโต้และสหภาพยุโรป การเข้าร่วมนาโต้เป็นเสมือนใบเบิกทางในการเข้าสู่สหภาพยุโรปต่อไป ยูเครนเคยร่วมส่งทหาร 1,700 นาย เข้าสู่สมรภูมิในอิรักเมื่อปี 2003 ตั้งแต่สมัย Kuchma¹⁴ อย่างไรก็ตาม แผนการเข้าร่วมองค์การนาโต้ในปี 2008 ของยูเครน หรือ Membership Action Plan (MAP) ต้องระงับไป เพราะได้รับการคัดค้านจากรัสเซียโดยรัฐบาลของ Putin ที่ปฏิเสธในความเป็นอธิปไตยของรัฐยูเครนทางการทหารตามข้อตกลงเดิมที่ทำไว้กับ Yeltsin ในปี 1997 นอกจากนี้รัสเซียยังถือว่ากองทัพเรือที่

¹⁴ Anders Åslund 2009, p.172.

พัฒนาการด้านการเมืองของยูเครนภายหลังการล่มสลายของสหภาพโซเวียต
ความแข็งแกร่งของประชาธิปไตยภายใต้ระบบการบริหารคู่

Sevastapol เป็นของตน และไม่รับรองการถ่ายโอนให้แก่ยูเครนในช่วงเวลาที่ผ่านมา ทั้งที่ในสมัย Yeltsin มีการโอนการดำเนินงานร้อยละ 30 ของกองทัพเรือให้แก่ยูเครนแล้ว รวมทั้งการที่รัสเซียส่งกองทัพเข้าไปใน South Ossetia และ Abkhazia ในจอร์เจียนั้น เป็นสัญญาณที่เตือนให้เห็นว่ารัสเซียเป็นภัยคุกคามในอนาคตอันใกล้ที่มีต่อยูเครน

ตารางที่ 1 การจัดอันดับและให้คะแนนความเป็นประชาธิปไตยในยูเครน

ปี	1999	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
คะแนนการเลือกตั้ง	3.80	4.00	4.50	4.00	4.25	3.80	3.25	3.00	3.00
ประชาธิปไตย	4.00	3.75	3.75	3.50	3.75	5.00	2.75	2.75	2.75
เสรีภาพของสื่อ	5.00	5.25	5.50	5.50	5.50	4.75	3.75	3.75	3.50
บุคคลในรัฐ	4.75	4.75	5.00	5.00	5.25	4.8	4.8	4.8	4.8
ประชาธิปไตยในระดับชาติ	4.8	4.8	4.8	4.8	4.8	5.00	4.50	4.75	4.75
ประชาธิปไตยในระดับท้องถิ่น	4.8	4.8	4.8	4.8	4.8	5.25	5.25	5.25	5.25
กระบวนการเสริมสร้างความมั่นคง	4.50	4.50	4.75	4.50	4.75	4.25	4.25	4.50	4.75
การทุจริตคอร์รัปชัน	6.00	6.00	6.00	6.75	6.75	6.75	6.75	6.75	6.75
คะแนนทางด้านประชาธิปไตย	4.63	4.71	4.92	4.71	4.88	4.50	4.21	4.25	4.25

ที่มา: Jeannette Goehring (ed.) 2008. *Nation in Transit 2008*. Budapest: Freedom House, pp. 597. [หมายเหตุ: คะแนนนี้ประเมินโดย สูงสุด คือ 10 ที่มีความก้าวหน้าทางประชาธิปไตยมากที่สุด และ 7 คือ คะแนนที่มีความเป็นประชาธิปไตยน้อยที่สุด]

ในส่วนของสมาชิกภาพในสหภาพยุโรป เนื่องจากท่าทีแต่เดิมของสหภาพยุโรปที่ค่อนข้างจะเฉยเมยต่อยูเครน และสถานะของยูเครนในยุโรปยังเป็นที่ยกเถียงกัน เพราะสหภาพยุโรปได้กำหนดให้ยูเครนอยู่ในความร่วมมือภายใต้นโยบายเพื่อนบ้านแห่งยุโรป (European Neighborhood Policy—ENP) ซึ่งให้คำนิยามประเทศภายใต้ ENP ในฐานะเพื่อนบ้านเท่านั้น ยูเครนจึงมองว่าตนเองกำลังถูกกีดกันจากการเข้าเป็นสมาชิกในสหภาพยุโรป¹⁵ นอกจากนี้ อุปสรรคสำคัญคือ

¹⁵ Anders Åslund 2009, p.173.

ปัญหาเสถียรภาพทางการเมืองภายในของประเทศนั่นเอง หลังการก้าวเข้าสู่
อำนาจของ Yushchenko ยูเครนได้มีแนวโน้มที่จะปรับตัวเข้ากับเกณฑ์ในการ
รับเข้าเป็นสมาชิก และมีการร่างแผนการที่ชัดเจนในการสมัครเข้าสหภาพยุโรป

ในการเลือกตั้งประธานาธิบดีเดือนกุมภาพันธ์ ปี 2010 ทั้ง Yushchenko
Tymoshenko และ Yanukovich ได้เข้าสู่สนามเลือกตั้งทั้งสามคน คะแนนของ
Yanukovich มาเป็นอันดับหนึ่ง ในขณะที่ Yushchenko ได้พ่ายแพ้ไปตั้งแต่รอบ
แรก สืบเนื่องมาจากความล้มเหลวในการบริหารงานตั้งแต่ในช่วงหลังของการ
ดำรงตำแหน่งประธานาธิบดีในช่วงวิกฤติเศรษฐกิจ ท้ายที่สุด Yanukovich ได้
รับเลือกให้เป็นประธานาธิบดีคนที่สี่ของสาธารณรัฐยูเครน กระบวนการปฏิรูป
ทางการเมืองให้เป็นเสรีถูกมองว่าได้สิ้นสุดลงในสมัยของ Yanukovich ซึ่ง
สอดคล้องกับรายงานของคณะกรรมการการยุโรปซึ่งระบุว่า ยูเครนไม่มีความ
ก้าวหน้าในการปฏิรูประบบการบริหารภายในและการปฏิรูประบบกฎหมาย ประเด็น
ที่สำคัญที่สุด คือ การยุบสภาร่างรัฐธรรมนูญในปี 2010 และการนำเสนอญัตติ
ของสมาชิกรัฐสภาจำนวน 252 เสียง ให้ยกเลิกการแก้ไขรัฐธรรมนูญในปี 2004¹⁶
และนำมาสู่การย้อนใช้บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญในปี 1996 ซึ่งเป็นการขยาย
อำนาจแก่ประธานาธิบดีย้อนหลังเหมือนกับสมัยของ Kuchma และลดทอน
อำนาจการตรวจสอบของฝ่ายนิติบัญญัติ

นอกจากนั้น รัฐสภาได้ทำการยกเลิกกฎหมายการต่อต้านการคอร์รัปชันที่
ออกมาในปี 2010 และคณะกรรมการที่รับผิดชอบงานด้านการต่อต้านคอร์รัปชัน
ได้ถูกปลดออกจากตำแหน่ง¹⁷ การปฏิรูปการบริหารจึงทำได้เพียงการปรับ
โครงสร้างของระบบบริหารส่วนกลาง ที่มีการลดจำนวนรัฐมนตรีและหน่วยการ
บริหารเท่านั้น นอกจากนั้นนโยบายการต่อต้านการคอร์รัปชันมีวัตถุประสงค์ที่จะ
กำจัดศัตรูทางการเมือง โดยเฉพาะอย่างยิ่งต่ออดีตนายกรัฐมนตรี Tymoshenko

¹⁶ European Commission. 2011. *Implementation of the European Neighbourhood Policy in 2010 Country Report on Ukraine*. Brussels, European Union, p.4.

¹⁷ European Commission 2011, p.5.

พัฒนาการด้านการเมืองของยูเครนภายหลังการล่มสลายของสหภาพโซเวียต
ความชะงักงันของประชาธิปไตยภายใต้ระบบการบริหารคู่

ที่ถูกตั้งข้อกล่าวหาว่าเป็นระลอกตั้งแต่เดือนพฤษภาคม 2011 และในเดือน
ตุลาคม 2011 ถูกตัดสินจำคุก 7 ปี โดยศาลยุติธรรมยูเครนในข้อหาใช้อำนาจใน
ทางมิชอบในการยกเลิกสัญญาการซื้อขายก๊าซกับรัสเซียในปี 2009 ซึ่งการตัดสิน
ดังกล่าวสร้างความไม่พอใจต่อรัสเซีย สหภาพยุโรป และองค์กรทางด้านสิทธิมนุษย
ชนและประชาธิปไตยอย่าง Transparency International, Freedom House,
Amnesty International และ Human Rights Watch ดังนั้น ยูเครนมีแนวโน้ม
ของการกลับมาสู่ระบบกึ่งอำนาจนิยม ที่ประธานาธิบดีและฝ่ายบริหารมีอำนาจ
มากกว่าฝ่ายนิติบัญญัติและรัฐสภา¹⁸ นอกจากนี้การแก้ไขกฎหมายระหว่าง
กระบวนการเลือกตั้งเป็นสิ่งที่ถูกวิพากษ์วิจารณ์ โดยเฉพาะการร่างกฎหมาย
ยกเลิกการเลือกตั้งท้องถิ่น ตั้งแต่เดือนตุลาคม 2010¹⁹ การแก้ไขกฎหมายดัง
กล่าวถูกวิพากษ์วิจารณ์ว่า มีแนวโน้มที่จะเลวร้าย เนื่องจากการลดความสำคัญ
ของการปกครองท้องถิ่นและมาตรฐานการเลือกตั้งในรูปแบบประชาธิปไตย

ระบบรัฐสภา พรรคการเมือง การเลือกตั้ง และระบบราชการ

จากการปฏิรูปการเมืองและรัฐธรรมนูญฉบับปี 2006 ภายหลังจากปฏิวัติ
สีส้ม สาธารณรัฐยูเครนปกครองในระบอบประชาธิปไตย ระบบกึ่งรัฐสภาที่
ประธานาธิบดี ตลอดระยะเวลาของการเกิดรัฐยูเครนสมัยใหม่ เป็นการแข่งขัน
อำนาจกันระหว่างประธานาธิบดีและรัฐสภา (Verkhovna Rada) ซึ่งฝ่ายแรกยัง
คงมีอำนาจมากกว่า ประธานาธิบดีเป็นประมุขของประเทศ โดยจะแต่งตั้งนายก
รัฐมนตรีเป็นหัวหน้ารัฐบาล ผู้ซึ่งทำหน้าที่บริหารประเทศร่วมกับคณะรัฐมนตรี
การแต่งตั้งนายกรัฐมนตรีจะมาจากคำแนะนำจากพรรคการเมืองที่มีเสียงข้างมาก
ในรัฐสภา รัฐมนตรีจะได้รับการเสนอชื่อจากรัฐสภาและได้รับการรับรองจาก

¹⁸ UK Trade and Investment Service, *Overseas Business Risk – Ukraine*,
available at [http://www.ukti.gov.uk/export/countries/europe/easterneurope/
ukraine/premiumcontent/107713.html](http://www.ukti.gov.uk/export/countries/europe/easterneurope/ukraine/premiumcontent/107713.html), accessed in 20 July 2011.

¹⁹ European Commission 2011, p.4.

ประธานาธิบดีและรัฐสภา เว้นแต่ตำแหน่งรัฐมนตรีกระทรวงการต่างประเทศและ
กลาโหม²⁰ ที่ประธานาธิบดีจะเป็นผู้เสนอชื่อด้วยตนเอง ถึงแม้ว่าปัจจุบัน
ประธานาธิบดีจะปราศจากอำนาจในการขับไล่คณะรัฐมนตรี แต่ทว่า
ประธานาธิบดียังคงสงวนอำนาจยับยั้งร่างกฎหมายทั่วไปและฉุกเฉิน ทำหน้าที่ใน
การตัดสินใจในประเด็นสำคัญ อาทิเช่น การดำเนินนโยบายการต่างประเทศ และ
เป็นผู้บัญชาการสูงสุดของกองทัพ

รัฐสภาของยูเครนเป็นระบบสภาเดียวที่มีสมาชิกทั้งหมด 450 คน ระบบ
การเลือกตั้งในช่วงปี 1991-2006 จะใช้ระบบผสมระหว่างสัดส่วน 225 ที่นั่ง และ
ระบบเสียงข้างมากสองรอบ เพื่อเลือกผู้ชนะในเขต²¹ ขณะที่การเลือกตั้งสมาชิก
รัฐสภาตั้งแต่ปี 2006 จากการปฏิรูปการเมืองภายหลังการปฏิวัติสีส้ม จะเป็นการ
เลือกในระบบสัดส่วนและคะแนนเสียงที่ได้รับต้องไม่ต่ำกว่าร้อยละ 3 สมาชิก
รัฐสภาจะมีวาระการดำรงตำแหน่ง 5 ปี ระบบพรรคการเมืองของยูเครนที่ลงสมัคร
รับเลือกตั้งมีกว่า 170 พรรคในเดือนเมษายน 2010 ซึ่งจำนวนของพรรคการเมือง
เพิ่มขึ้นจากปี 2004 ซึ่งมีพรรคการเมืองเพียง 102 พรรค โดยพรรคเล็กมักต้องการ
ที่จะเข้าร่วมกลุ่มการเลือกตั้ง (Electoral blocs) ซึ่งเปิดโอกาสให้พรรคเหล่านี้
ได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการเลือกตั้งรัฐสภา²² พรรคการเมืองใหญ่ที่สำคัญในยูเครน
ได้แก่ พรรคแห่งภูมิภาค (Party of Regions) ของอดีตประธานาธิบดี Kuchma
และประธานาธิบดี Yanukovych ที่ให้ความสำคัญกับการรวมศูนย์อำนาจจาก
ท้องถิ่นและภูมิภาคภายในประเทศ กลุ่มของอดีตนายกรัฐมนตรี Tymoskenko

²⁰ Foreign and Commonwealth Office (FCO). 2010 *UK Trade & Investment Doing business in Ukraine* (London: The Foreign and Commonwealth Office), p.3.

²¹ International Foundation for Electoral System. 2010. IFES Election Guide: Country Profile-Ukraine. <http://www.electionguide.org/country.php?ID=223> (accessed July 20, 2011).

²² Bastian Vollmer et al. 2009. *Ukraine Country and Research Areas Report*. Kiev, Centre on Migration, Policy and Society (COMPAS). p.11.

พัฒนาการด้านการเมืองของยูเครนภายหลังการล่มสลายของสหภาพโซเวียต
ความขัดแย้งของประชาชนโดยภายใต้ระบบการบริหารคู่

หรือ ByUT ซึ่งมีอุดมการณ์อนุรักษนิยมเสรีนิยม และกลุ่ม Our Ukraine ของ
อดีตประธานาธิบดี Yushenko ซึ่งมีอุดมการณ์อนุรักษนิยมและคริสเตียน
เดโมแครต

ระบบการเลือกตั้งภายหลังการปฏิวัติส้ม จัดว่าเป็นการเลือกตั้งที่เสรีและ
ยุติธรรม ซึ่งรัฐบาลไม่ได้เข้าไปแทรกแซงกระบวนการเลือกตั้งและการทำงาน
ของสื่อมวลชน โดยจะแตกต่างไปจากในกรณีของเบลารุสและรัสเซีย ซึ่งยังคงมี
การโกงการเลือกตั้ง การเซ็นเซอร์และการฆาตกรรมทางการเมือง²³ สิ่งที่สำคัญ
อีกประการคือความสัมพันธ์ระหว่างพื้นที่ภูมิภาคและการเลือกตั้ง แสดงให้เห็น
ถึงการแบ่งพื้นที่ทางการเมืองอย่างชัดเจนในรูปแบบของ 2 ภูมิภาคได้แก่ ภูมิภาค
ตะวันตกและตอนกลาง กับภูมิภาคตะวันออกและตอนใต้ พรรคการเมืองที่ได้รับ
เลือกทางตะวันตกและตอนกลาง จะสะท้อนความใกล้ชิดทางวัฒนธรรมที่มีต่อ
สหภาพยุโรปและพรรคการเมืองที่ได้รับเลือกทางตะวันออกและตอนใต้ได้ จะมี
ความใกล้ชิดต่อรัสเซีย โดยผู้ลงคะแนนในแต่ละภูมิภาคจะไม่ได้เพียงทำการเลือก
ผู้สมัครและพรรคเท่านั้น แต่ยังเชื่อมโยงนโยบายเศรษฐกิจกับภูมิภาคที่ตนอาศัย
อยู่ เช่น ผู้ลงคะแนนในภูมิภาคตะวันออกและตอนใต้ที่ประกอบกิจการ
อุตสาหกรรมเป็นหลัก มักจะลงคะแนนแก่ผู้สมัครและพรรคการเมืองที่ให้การ
สนับสนุนเงินอุดหนุนต่ออุตสาหกรรม และมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อรัสเซีย ในทาง
ตรงกันข้ามผู้ลงคะแนนในภาคการเกษตรในฝั่งตะวันตกและตอนกลาง มักจะ
ปฏิเสธพรรคการเมืองที่นำเงินไปอุดหนุนภาคอุตสาหกรรมมากกว่าภาคส่วนอื่น
และมีนโยบายนิยมยุโรป²⁴

²³ Manuel Alvarez-Rivera. 2007. Ukraine holds an early parliamentary
election.

<http://globeconomydoesmatter.blogspot.com/2007/09/ukraine-holds-early-parliamentary.html>. (accessed July 20, 2011).

²⁴ Lowell W. Barrington and Erik S. Herron. 2004. One Ukraine or Many?
Regionalism in Ukraine and Its Political Consequences. *Nationalities Papers* 32
(1): 61, p.71

ในการเลือกตั้งประธานาธิบดีเดือนกุมภาพันธ์ ปี 2010 การเลือกตั้งค่อนข้างเป็นไปอย่างบริสุทธิ์ยุติธรรม รอบแรกมีจำนวนผู้มาใช้สิทธิ์ 24,588,268 คน จากผู้มีสิทธิ์ลงคะแนนทั้งหมด 36,968,041 คน คิดเป็นร้อยละ 66.5 บัตรเสีย 405,765 ใบ คิดเป็นร้อยละ 1.7 และผู้ไม่ประสงค์ออกคะแนน 542,819 คน คิดเป็นร้อยละ 2.2²⁵ (ดูตารางที่ 2) ในการเลือกตั้งรอบตัดเชือกปรากฏว่า Yanukovich เอาชนะ Tymoshenko ไปได้อย่างเฉียดฉิว โดยได้คะแนนร้อยละ 49 และ Tymoshenko ได้คะแนนร้อยละ 45.5 โดยมีจำนวนผู้มาใช้สิทธิ์ 25,493,529 คน จากผู้มีสิทธิ์ลงคะแนนทั้งหมด 37,051,449 คน คิดเป็นร้อยละ 68.8 บัตรเสีย 305,837 ใบ คิดเป็นร้อยละ 1.2 ผู้ไม่ประสงค์ออกคะแนน 1,113,055 คนคิดเป็นร้อยละ 4.4 (ดูตารางที่ 3)²⁶

ตารางที่ 2 ผลการเลือกตั้งประธานาธิบดี 2010 รอบแรก

ผู้ลงสมัคร	คะแนนเสียงทั้งหมด	คิดเป็นร้อยละ
Viktor Yanukovich	8,686,642	35.3
Yulia Tymoshenko	6,159,810	25.1
Serhiy Tihipko	3,211,198	13.1
Arseniy Yatsenyuk	1,711,737	7.0
Viktor Yushchenko	1,341,534	5.5
Petro Symonenko	872,877	3.5
Volodymyr Lytvyn	578,883	2.4
Oleh Tyahnybok	352,282	1.4
Anatoliy Hrytsenko	296,412	1.2

²⁵ European Forum, *Ukraine Country Update*, available at <http://www.europeanforum.net/country/Ukraine>, accessed in 20 July 2011.

²⁶ European Forum 2011.

พัฒนาการด้านการเมืองของยูเครนภายหลังการล่มสลายของสหภาพโซเวียต
ความซบถักงั้นของประชาชนโดยภายใต้ระบบการบริหารคู้

ผู้ล่งสมัคร	คะแนนเสียงทั้งหมด	คิดเป็นร้อยละ
Inna Bohoslovska	102,435	0.4
Oleksandr Moroz	95,169	0.4
Yuriy Kostenko	54,376	0.2
Liudmyla Suprun	47,349	0.2
Vasily Protyvsih	40,352	0.2
Oleksandr Pabat	35,474	0.1
Serhiy Ratushniak	29,795	0.1
Mykhaylo Brodskyy	14,991	0.1
Oleh Riabokon	8,334	0.0

ที่มา European Forum. 2010. Ukraine Country Update. <http://www.europeanforum.net/country/Ukraine> (accessed July 20, 2011).

ตารางที่ 3 ผลการเลือกตั้งประธานาธิบดี 2010 รอบตัดสิน

ผู้ลงสมัคร	คะแนนเสียงทั้งหมด	คิดเป็นร้อยละ
Viktor Yanukovich	12,481,266	49.0
Yulia Tymoshenko	11,593,357	45.5

ที่มา European Forum. 2010. Ukraine Country Update. <http://www.europeanforum.net/country/Ukraine> (accessed July 20, 2011).

ในส่วนระบบราชการของยูเครน เกี่ยวพันกับอิทธิพลจากแนวทางการบริหารในแบบสหภาพโซเวียตเพราะเคยเป็นเขตการปกครองในอนาคติ โดยหน่วยราชการต่าง ๆ นั้น ขาดการประสานงานกันระหว่างหน่วยงาน²⁷ กฎเกณฑ์ไม่แน่นอนและล้าสมัย ปราศจากการจัดเก็บเอกสารที่เป็นระบบ ระบบราชการยังเกี่ยวพันกับระดับโครงสร้างการบริหาร โดยเฉพาะการคอร์รัปชันทางการเมืองในระดับบนและล่าง ซึ่งเป็นอุปสรรคที่สำคัญต่อการลงทุนจากต่างชาติ การคอร์รัปชันโดยข้าราชการและนักการเมืองระดับสูงนั้น ได้ส่งผลกระทบไปถึงการจัดทำนโยบายระดับมหภาคของประเทศ ที่มีการเอื้อผลประโยชน์ต่อการซื้อขายทรัพย์สินของรัฐ หรือการทำสนธิสัญญาเพื่อหาผลประโยชน์ส่วนตัว ขณะที่การคอร์รัปชันในกลุ่มเจ้าหน้าที่ระดับท้องถิ่นนั้น มักดำเนินการผ่านกฎเกณฑ์และข้อบังคับในระดับท้องถิ่น บริษัทและธุรกิจข้ามชาตินั้น ต่างเห็นพ้องว่า กระบวนการทางนิติบัญญัติและข้อบังคับต่างๆ ถูกสร้างขึ้นเพื่อการตัดสินบนอย่างชัดเจน²⁸

²⁷ Tryukraine. 2010. Bureaucracy in Ukraine, Russia, and the Former USSR. <http://www.tryukraine.com/society/bureaucracy.shtml>. (accessed July 20, 2011).

²⁸ National Security Research Division, 2007. Encouraging Trade and Foreign Direct Investment in Ukraine. http://www.rand.org/pubs/monographs/2007/RAND_MG673.pdf. (accessed July 20, 2011). pp. x-xii.

พัฒนาการด้านการเมืองของยูเครนภายหลังการล่มสลายของสหภาพโซเวียต
ความชะงักงันของประชาธิปไตยภายใต้ระบบการบริหารคู่

อาทิ กระบวนการที่ซับซ้อนในการขอใบอนุญาตจัดตั้งบริษัท หรือการที่เจ้าหน้าที่รัฐข่มขู่บริษัทต่างชาติว่าจะยุติหรือชะลอการลงทุน ทำให้ระยะเวลาในการขอใบอนุญาตหรือการเริ่มธุรกิจใญูเครนมีต้นทุนที่สูง²⁹

โดยสรุปแล้ว พัฒนาการทางการเมืองสะท้อนมรดกทางการเมืองการบริหารตามแบบจักรวรรดิรัสเซียและอดีตสหภาพโซเวียตซึ่งเคยปกครองยูเครนมาแต่เก่าก่อน และมีความไม่ลงรอยกันระหว่างประธานาธิบดีกับนายกรัฐมนตรีมาโดยตลอด ถึงแม้ว่าภายหลังการปฏิวัติสีส้มจะมีความพยายามปฏิรูปให้เป็นประชาธิปไตย แต่ยูเครนยังมีรูปแบบการปกครองแบบกึ่งอำนาจนิยม อันเป็นมรดกจากการบริหารงานอันยาวนานของอดีตประธานาธิบดี Kuchma และสืบทอดมายังผู้นำคนปัจจุบันคือประธานาธิบดี Yanukovich ประกอบกับบทบัญญัติรัฐธรรมนูญเดิม และสายสัมพันธ์ที่เหนียวแน่นของชนชั้นนำภายในประเทศ ถึงแม้ว่ามีแรงต้านจากสองกลุ่มทางการเมืองคือกลุ่ม Tymoshenko และ Yushenko แต่ทั้งสองกลุ่มค่อนข้างอ่อนแรงโดยเฉพาะ Tymoshenko ที่ถูกจองจำ อีกทั้งปัญหาหลักของระบบราชการและการบริหารที่ยังค้างคาคือการคอร์รัปชัน ซึ่งเป็นมรดกจากสังคมนิยมมิวนิสต์ ที่ยังไม่ได้รับการแก้ไข

---

²⁹ Anders Åslund. 2009. *How Ukraine became a market economy and democracy*. Washington DC, Peterson Institute for International Economics, p. 248.

เอกสารอ้างอิง

- Alvarez-Rivera, Manuel. 2007. Ukraine holds an early parliamentary election. <http://globaleconomydoesmatter.blogspot.com/2007/09/ukraine-holds-early-parliamentary.html>. (accessed July 20, 2011).
- Astund, Anders. 2009. *How Ukraine became a market economy and democracy*. Washington DC, Peterson Institute for International Economics.
- Barrington, Lowell W., and Erik S. Herron. 2004. One Ukraine or Many? Regionalism in Ukraine and Its Political Consequences. *Nationalities Papers* 32 (1): 61.
- European Commission. 2011. *Implementation of the European Neighbourhood Policy in 2010 Country Report on Ukraine*. Brussels, European Union.
- European Forum. 2010. Ukraine Country Update. <http://www.europeanforum.net/country/Ukraine> (accessed July 20, 2011).
- Foreign and Commonwealth Office (FCO). 2010. *UK Trade & Investment: Doing business in Ukraine*. London, Foreign and Commonwealth Office.
- Goehring, Jeannette (ed.) (2008). *Nation in Transit 2008*. Budapest: Freedom House International Foundation for Electoral System.
2010. IFES Election Guide: Country Profile – Ukraine. <http://www.electionguide.org/country.php?ID=223> (accessed July 20, 2011).
- Kulyk, Volodymyr. 2001. The Politics of Ethnicity in Post-Soviet Ukraine: Beyond Brubaker [pdf online]. <http://ipiend.gov.ua/uploads/docs/Kulyk-JUS-2001.pdf>. (accessed July 20, 2011).
- Kuzio, Taras. 2009. *Democratic Revolution in Ukraine: From Kuchmagate to Orange Revolution*. (ed.) London, Routledge.
- National Security Research Division. 2007. Encouraging Trade and Foreign

พัฒนาการด้านการเมืองของยูเครนภายหลังการล่มสลายของสหภาพโซเวียต
ความขัดแย้งของประชาชนโดยภายใต้ระบบการบริหรคู้

Direct Investment in Ukraine. http://www.rand.org/pubs/monographs/2007/RAND_MG673.pdf. (accessed July 20, 2011).

Tryukraine. 2010. Bureaucracy in Ukraine, Russia, and the Former USSR. <http://www.tryukraine.com/society/bureaucracy.shtml>. (accessed July 20, 2011).

UK Trade and Investment Service, *Overseas Business Risk – Ukraine*, available at <http://www.ukti.gov.uk/export/countries/europe/easterneurope/ukraine/premiumcontent/107713.html>, accessed in 20 July 2011.

Vollmer, Bastian et al. 2009. *Ukraine Country and Research Areas Report*. Kiev, Centre on Migration, Policy and Society (COMPAS).

